ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lieta Nr.A420412412
AA43-0415-15/20

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2015.gada 23.septembrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja L.Paegļkalna,
tiesneši K.Berķis un L.Konošonoka,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. D/ pieteikumu par Valsts darba inspekcijas 2012.gada 9.marta lēmuma Nr.04/270 (325,339)-01-03/675 atcelšanu, sakarā ar /pers. D/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2013.gada 23.oktobra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2008.gada 8.decembrī AS „Liepājas metalurgs" notika nelaimes gadījums, kurā cieta pieteicējs /pers. D/.

Par nelaimes gadījumu 2011.gada 12.janvārī sastādīts akts Nr.012/1300042011. Ar Valsts darba inspekcijas 2012.gada 9.marta lēmumu Nr.04/270(325,339)-01-03/675 noslēdzies administratīvais process iestādē par pieteicēja nelaimes gadījumu darbā AS „Liepājas metalurgs", ar ko atzīts, ka nelaimes gadījums ir darba vides faktoru iedarbības rezultāts un nelaimes gadījuma cēlonis ir darba drošības instrukciju neievērošana.

Lēmums pamatots ar šādiem argumentiem.

[1.1] No Latvijas Rūpnieku tehniskās drošības ekspertu apvienības SIA „TUV Rheinland grupa" Darba aizsardzības un iekārtu novērtēšanas inspekcijas (turpmāk – Ekspertu apvienība) 2011.gada 1.decembra Ekspertīzes atzinuma Nr.08-10-2011 (turpmāk – Atzinums) satura un lietā esošiem materiāliem izriet, ka nelaimes gadījuma cēlonis ir pildceltņa operatora /pers. G/ un pieteicēja pieļautie darba drošības instrukciju pārkāpumi.

AS „Liepājas metalurgs" darba aizsardzības instrukciju saturs ir atbilstošs normatīvo aktu prasībām un visi notikumā iesaistītie darbinieki ir attiecīgi instruēti. Ieraksti Darba aizsardzības instruktāžas reģistrācijas žurnālos, kas iesākti 2007.gada 2.jūlijā un 2010.gada 1.jūlijā, liecina par to, ka ceha darbiniekiem, tajā skaitā nelaimes gadījumā iesaistītajiem, 2010.gadā veiktas darba drošības instruktāžas. Atzinumā norādīts, ka darba drošības instrukciju Nr.DD 0.02-07 darbu veikšanai pie mehānismiem, kur pielietojama „Birku-Maru" sistēma, konkrētajā gadījumā varēja nepiemērot, jo tā jāizmanto gadījumos, kad nepieciešams nepieļaut nejaušu vai nesankcionētu mehānismu piedziņas ieslēgšanu. Savukārt iespējamo muldu iekraušanas celtņa Nr.M3-5/20-21.5-Y3 (turpmāk – celtnis) (bīstamas iekārtas reģ.Nr.1-CK004498) mehānisma defektu vajadzēja meklēt, celtnim atrodoties kustībā.

[1.2] Laikā, kad pieteicējs iesniedza apstrīdēšanas iesniegumu, celtnim jau bija veikta būtiska pārbūve un rekonstrukcija. Pēc rekonstrukcijas 2011.gada 16.martā celtnim veikta pilnā tehniskā pārbaude. Atzinumā norādīts, ka sakarā ar veikto rekonstrukciju un to, ka kopš nelaimes gadījuma pagājuši 11 mēneši, nav iespējams papildus izvērtēt celtņa tehnisko stāvokli, kāds tas bija 2010.gada 8.decembrī, kad notika nelaimes gadījums. Taču šim apstāklim nav būtiskas nozīmes lietā, jo nelaimes gadījuma cēlonis ir notikumā iesaistīto personu nepareiza rīcība. 2010.gada 18.martā (pirms notika nelaimes gadījums) celtņa valdītājam AS „Liepājas metalurgs" ir izsniegta iekārtas drošības pārbaudes zīme Nr.010092 un celtnis atzīts par atbilstošu lietošanas prasībām.

[2] Pieteicējs vērsās tiesā ar pieteikumu par pārsūdzētā lēmuma atcelšanu.

Pieteicējs nepiekrīt, ka ir pieļāvis Vispārējās darba drošības instrukcijas visiem uzņēmumā strādājošiem Nr.DDI 0.01-02 4.4.apakšpunkta pārkāpumu.

Lēmums pieņemts, pamatojoties uz pārbaudes lietā iegūtajiem pierādījumiem, taču nav pārbaudīta to ticamība saistībā ar citiem pierādījumiem, nav ņemti vērā visi lietas apstākļi kopumā, līdz ar to Valsts darba inspekcija nonākusi pie kļūdainiem secinājumiem. Valsts darba inspekcija lēmumu pamatojusi uz Atzinumu, kurā eksperts pārkāpis savu speciālo zināšanu robežu.

[3] Trešā persona AS „Liepājas metalurgs” paskaidrojumos tiesai pieteikumu uzskata par nepamatotu un norāda, ka Valsts darba inspekcija nelaimes gadījumu ir izmeklējusi atbilstoši normatīvo aktu prasībām un nonākusi pie lietas faktiskajiem apstākļiem atbilstošiem secinājumiem, kuru pamatotību apliecina arī Atzinums.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas 2013.gada 23.oktobra spriedumu pieteikums noraidīts.

Spriedums pamatots ar šādiem argumentiem.

[4.1] No lietas materiāliem tiesa konstatēja, ka lietā nepastāv strīds par nelaimes gadījuma darbā faktiskajiem apstākļiem, proti, 2010.gada 8.decembrī AS „Liepājas metalurgs” metalurģiskās iekārtas celtņa operators /pers. G/ norīkoja martena ceha remontatslēdznieku /pers. D/ veikt kravas celtņa apskati un iespējamo defektu izpēti. Pēc sarunas ar celtņa operatoru pieteicējs iegāja pildceltņa galerijā un uzkāpa uz sliežu ceļa. Celtņa ratiņiem uzsākot kustību, pieteicējs mēģināja no tiem izvairīties, bet, nolecot no sliežu ceļa, nepaspēja noņemt roku no ratiņu sliedes un guva smagu traumu, kuras rezultātā tika amputēti trīs labās rokas pirksti.

Pieteicējs uzskata, ka Valsts darba inspekcija nav ņēmusi vērā visus lietas apstākļus kopumā un tādējādi nonākusi pie kļūdainiem secinājumiem, pieteicēja darbībās nepamatoti konstatēts Vispārējās darba drošības instrukcijas visiem uzņēmumā strādājošiem Nr.DDI 0.01-02 noteikumu 4.4.apakšpunkta pārkāpums.

Tiesa konstatēja, ka lietā ir strīds par to, vai akta par nelaimes gadījumu 7.2.punktā pareizi konstatēts, ka pieteicējs, uzkāpdams uz pildceltņa tilta sijas vietā, kas tam nav paredzēta un atbilstoši aprīkota, kā arī nepārliecinājies, ka pildceltņa ratiņi neuzsāks kustību, nav ievērojis Vispārējās darba drošības instrukcijas visiem uzņēmumā strādājošiem Nr.DDI 0.01-02 noteikumu 4.4.apakšpunkta nosacījumu: „Šķērsot kādas iekārtas vai mehānismu daļas tikai vietās, kur izbūvētas stacionāras pārejas. Uzmanīties no celtņu, ratiņu transportlīdzekļu un citu mehānismu kustības”.

[4.2] Tiesa, izvērtējot lietā esošos pierādījumus, atzina, ka Valsts darba inspekcija, izmeklējot nelaimes gadījumu darbā ar pieteicēju, pamatoti konstatēja, ka pieteicējs nav ievērojis darba drošības instrukcijas Nr.DDI 0.01-02, 4.4.apakšpunkta nosacījumus.

Tiesas secinājumus pamatoja šādu pārbaudītu pierādījumu kopums: pieteicēja 2010.gada 28.decembrī sniegtais paskaidrojums; celtņa operatora /pers. G/ un remontatslēdznieka /pers. J/ 2010.gada 8.decembrī sniegtie paskaidrojumi; martena ceha vecākā meistara /pers. K/, martena ceha vadītāja /pers. L/ 2010.gada 28.decembrī sniegtie paskaidrojumi, liecinieku /pers. J/, /pers. K/, /pers. L/, /pers. M/, /pers. N/ un /pers. O/ tiesas sēdē sniegtās liecības; AS „Inspecta Latvia” 2010.gada 18.marta ziņojums, kurā konstatēts, ka iekārta atbilst lietošanas prasībām, savukārt konstatētās atkāpes tieši neietekmē drošību; darba pienākumu apraksts martena ceha remontatslēdzniekam (par iepazīšanos ar to pieteicējs parakstījies); darba aizsardzības instruktāžas žurnāla izkopējumi, 2011.gada 3.janvāra akts par konstatētajiem faktiem; Atzinumu, kā arī nelaimes gadījuma shēma un fotogrāfijas.

[4.3] Tiesa konstatēja, ka saskaņā ar 1997.gada 1.janvārī starp AS „Liepājas metalurgs” un pieteicēju noslēgto darba līgumu pieteicējs uzsāka darbu pie darba devēja par 6.kategorijas remontatslēdznieku martena cehā. Atbilstoši šā līguma 2.1. un 2.3.punktam darbiniekam ir pienākums izpildīt remontatslēdznieka pienākumus atbilstoši amata instrukcijām, ievērot iekšējās darba kārtības noteikumus, kā arī ievērot darba aizsardzības, drošības tehnikas prasības. No 2007.gada 2.jūlijā iesāktā Darba aizsardzības instruktāžas žurnāla redzams, ka pieteicējs 2010.gada 1.jūlijā ir iepazīstināts ar darba drošības instrukcijām, tostarp instrukciju Nr.DDI 0.01-02.

Šīs instrukcijas 4.4.apakšpunktā noteikts cehos pārvietoties tikai pa norādītām vietām, šķērsot kādas iekārtas vai mehānismu daļas tikai vietās, kur izbūvētas stacionāras pārejas. Uzmanīties no celtņu, ratiņu transportlīdzekļu un citu mehānismu kustības. Savukārt martena ceha remontatslēdznieka darba pienākumu aprakstā 2.04.apakšpunktā noteikts, ka remontatslēdznieka pienākumos ietilpst veikt mehāniskās iekārtas apskates un novērst iekārtas bojājumus, par to iepriekš paziņojot brigādes vecākajam meistaram, bet 2.09.apakšpunkts noteic, ka darba procesā stingri jāievēro darba drošības, darba aizsardzības un instrukciju prasības.

Pieteicējs pirms došanās uz celtņa sliedēm par to nepaziņoja brigādes vecākajam meistaram, ko tiesas sēdē apstiprināja liecinieks /pers. K/. Tāpat tiesa atzina, ka ir pilnībā pierādīts tas, ka nelaimes gadījuma cēlonis atrodas tiešā sakarā ar darba drošības instrukciju neievērošanu.

[4.4] Tiesa norādīja, ka darba drošības instrukciju neievērošanu jau apstiprina fakts, ka pieteicējs guva smagu traumu, kuras rezultātā tika amputēti trīs labās rokas pirksti.

[4.5] Tiesa ņēma vērā, ka pieteicējs ne apstrīdēšanas iesniegumā iestādei, ne arī pieteikumā tiesai nav norādījis uz notikušā faktiskajiem apstākļiem, ir tikai vispārīgi norādījis, ka Valsts darba inspekcija nonākusi pie kļūdainiem secinājumiem.

2010.gada 28.decembra paskaidrojumā pieteicējs norādījis, ka pirms došanās uz celtņa tiltu nav aizliedzis celtņa operatoram /pers. G/ turpināt krāsns pildīšanu, esot uz celtņa tilta, klausījies trokšņos, /pers. G/ turpinājis krāsns pildīšanu, tad pa rāciju devis komandu remontatslēdzniekam /pers. J/ apturēt celtņa darbību, kas arī ticis izdarīts. Tad arī nolēmis uzkāpt uz celtņa ratiņiem, bet ratiņi negaidīti uzsākuši kustību pieteicēja virzienā.

Tiesa kritiski vērtēja pieteicēja paskaidrojumā norādīto, ka celtņa operatoram ir dota komanda apturēt celtņa darbību, jo 2010.gada 8.decembra paskaidrojumos, kas sniegti uzreiz pēc notikušā nelaimes gadījuma, remontatslēdznieks /pers. J/ un celtņa operators /pers. G/ ir norādījuši, ka komanda apturēt celtni netika dota, ko tiesas sēdē apstiprināja liecinieka statusā nopratinātais /pers. J/. Tāpat /pers. J/ norādīja, ka viņam rācijas nebija un pieteicējs nav jautājis, vai /pers. J/ tā ir.

Tiesa piešķīra lielāku ticamību to personu paskaidrojumiem, kuri nostiprināti uzreiz pēc notikuma, nevis, kas tapuši

vēlākā laika posmā, proti, /pers. J/ un /pers. G/ 2010.gada 8.decembrī sniegtajiem paskaidrojumiem, ka pieteicējs, atrodoties uz celtņa tilta, nav devis komandu /pers. J/ apturēt celtņa darbību. Arī liecinieks /pers. M/ tiesas sēdē liecināja, ka /pers. D/ vairākas reizes tika jautāts, vai viņš apturēja celtņa darbību, uz ko pieteicējs atbildējis noliedzoši.

Tiesa ņēma vērā, ka pieteicējs ir pieredzējis darbinieks, kālab darba drošības instrukcijas prasības pieteicējam ir zināmas. Tiesa no liecinieku tiesas sēdē sniegtajām liecībām secināja, ka instruktāžas tika veiktas, ko apliecina arī lietā esošie pierādījumi.

Tiesa atzina, ka pieteicējam pirms došanās uz pildceltni bija pienākums pārliecināties, vai /pers. J/ ir rācija, norunāt veidu, kādā pieteicējs ar /pers. J/ sazināsies, taču pieteicējs šajā gadījumā neveica saskaņotas darbības ar remontatslēdznieku /pers. J/ un celtņa operatoru /pers. G/, kā rezultātā notika nelaimes gadījums un pieteicējs guva smagu traumu. Ņemot vērā minēto, tiesa atzina, ka Valsts darba inspekcija ir pamatoti secinājusi, ka pieteicējs, uzkāpdams uz pildceltņa tilta sijas, nepārliecinoties par to, ka pildceltņa ratiņi neuzsāks kustību, nav ievērojis Vispārējās darba drošības instrukcijas visiem uzņēmumā strādājošiem Nr.DDI 0.01-02 noteikumu 4.4.apakšpunkta nosacījumu, ka ir jāuzmanās no celtņu, ratiņu transportlīdzekļu un citu mehānismu kustības.

[4.6] Tiesai no lietā esošajiem pierādījumiem nebija pamata uzskatīt, ka nelaimes gadījums noticis kādu neparedzētu apstākļu dēļ. No lietas materiāliem redzams, ka laikā, kad pieteicējs iesniedza apstrīdēšanas iesniegumu, muldu iekraušanas celtnim jau bija veikta būtiska pārbūve un rekonstrukcija, savukārt pirms notika nelaimes gadījums – 2010.gada 18.martā – celtnis tika atzīts par atbilstošu lietošanas prasībām. Pēc rekonstrukcijas 2011.gada 16.martā celtnim veikta pilnā tehniskā pārbaude. Atzinumā norādīts, ka sakarā ar veikto rekonstrukciju un to, ka kopš nelaimes gadījuma pagājuši 11 mēneši, nav iespējams papildus izvērtēt celtņa tehnisko stāvokli, kāds tas bijis 2010.gada 8.decembrī, kad notika nelaimes gadījums.

Tiesa atzina par pamatotu Valsts darba inspekcijas norādīto, ka šim faktam nav būtiskas nozīmes, jo nelaimes gadījuma cēlonis ir notikumā iesaistīto personu nepareiza rīcība.

[4.7] Attiecībā par pieteicēja iebildumu, ka Valsts darba inspekcija nepamatoti nav pieņēmusi paskaidrojumus no /pers. O/, tiesa norādīja turpmāko.

Tiesa no liecinieka /pers. O/ tiesas sēdē sniegtajām liecībām konstatēja, ka /pers. O/ negadījuma brīdī atradās pultī, pieteicēju un /pers. J/ neredzēja, jo viņa redzeslokā atradās darba laukums un krāsns. Tiesa kritiski vērtēja /pers. O/ norādīto, ka /pers. J/ runājis pa rāciju, jo šādi apstākļi neapstiprinās ar pārējo liecinieku sniegtajām liecībām un pārējo iesaistīto personu tūlīt pēc notikušā nelaimes gadījuma sniegtajiem paskaidrojumiem. Turklāt, lai no pults telpas redzētu /pers. J/, /pers. O/ bija nepieciešams piecelties un skatīties laukā pa logu, līdz ar to arī varēja tieši nesaskatīt /pers. J/ veiktās darbības, jo /pers. O/ šajā brīdī vadīja krāsns darbu. Līdz ar to tiesa nesaskatīja pārkāpumu Valsts darba inspekcijas rīcībā, nepieprasot paskaidrojumu no /pers. O/, jo /pers. O/ nav uzskatāms par nelaimes gadījumā iesaistīto personu.

[4.8] Tiesa atzina, ka Valsts darba inspekcija ir vispusīgi un objektīvi pārbaudījusi lietas apstākļus, ir pareizi piemērotas tiesību normas, līdz ar to lēmums attiecībā uz pieteicēju ir atzīstams par tiesisku un pamatotu.

[5] Par Administratīvās rajona tiesas 2013.gada 23.oktobra spriedumu pieteicējs iesniedza apelācijas sūdzību.

Apelācijas sūdzībā norādīti šādi argumenti.

[5.1] Tiesa, formāli apskatot lietā esošos Darba aizsardzības instruktāžas žurnāla izkopējumus un neņemot vērā pieteicēja pārstāvju šaubas par šo pierādījumu ticamību, secinājusi, ka pieteicējs 2010.gada 1.jūlijā ir iepazīstināts ar darba drošības instrukcijām, tostarp instrukciju Nr.DD 0.01?02. No lietā iegūtajiem pierādījumiem redzams, ka akciju sabiedrība „Liepājas metalurgs" attiecībā pret saviem darbiniekiem ir tikai formāli pildījusi prasības par darbinieku apmācību un instruktāžu darba drošības jautājumos.

[5.2] Tiesa nav izvērtējusi un norādījusi, ka došanās uz celtņa sliedēm, par to nepaziņojot brigādes vecākajam meistaram, ir pieteicēja pieļauts darba drošības instrukcijas pārkāpums. Tāpat tiesa nav vērtējusi, vai minētais apstāklis (nepaziņošanas fakts) bija nelaimes gadījuma cēlonis.

Tiesa nav noskaidrojusi iemeslu tam, kāpēc ratiņi uzsāka kustību.

[5.3] Tiesa nepamatoti atzina, ka celtnis bija tehniskā kārtībā, neņemot vērā to, ka iekārtas atbilstība lietošanas prasībām (konstatētas atkāpes, kas tieši neietekmē drošību) tika konstatēta deviņus mēnešus pirms nelaimes negadījuma. Lietā nav objektīvas informācijas par pildceltņa tehnisko stāvokli nelaimes gadījuma dienā.

[5.4] Darba devējs nenodrošināja visus darbiniekus ar rācijām, turklāt esošās rācijas bija ļoti vecas un sliktā stāvoklī. Tālab tiesa nepamatoti vērtēja apstākli, ka pieteicējs pirms došanās uz pildceltni nepārliecinājās, vai /pers. J/ ir rācija, kā pieteicēja veiktu pārkāpumu. Tāpat tiesa atstājusi bez ievērības apstākli, ka rācija nebija vienīgais veids, kā pieteicējs varēja sazināties un sazinājās ar /pers. J/. Ne iestāde, ne tiesa nav vērtējusi /pers. J/ lomu un vainu nelaimes gadījumā, proti, vai /pers. J/ pienākumu dublēt pieteicēja komandas /pers. G/, nav pildījis pavirši un nolaidīgi. Tāpat tiesa nav pārbaudījusi, vai darba drošības prasības ir ievērojis /pers. G/.

[5.5] Tiesa vispār nav vērtējusi AS „Liepājas metalurgs" rīcību uzreiz pēc nelaimes gadījuma un nelaimes gadījuma izmeklēšanas procesā, tostarp, par nelaimes gadījuma vietas nesaglabāšanu neskartu. Tāpat tiesa pēc pieteicēja lūguma nav nopratinājusi un pārbaudījusi nelaimes gadījuma shēmas sastādītājas kompetenci, tomēr nelaimes gadījuma shēmu un fotogrāfijas izmantojusi kā pierādījumu lietas izspriešanā.

Valsts darba inspekcija nepārbaudīja video novēršanas ierakstus, nenodrošināja to saglabāšanu un pievienošanu lietai, bet paļāvās uz darba devēja sniegto informāciju, kura interesēs ir neatklāt nepilnības darba organizācijā un darbinieku rīcībā.

[6] Trešā persona AS „Liepājas metalurgs" paskaidrojumos par pieteicēja apelācijas sūdzību norāda, ka tiesa, izskatot

lietu, ir rūpīgi analizējusi lietā esošos pierādījumus, uzklausījusi visus nepieciešamos lieciniekus un taisījusi spriedumu, pamatojoties uz lietā esošajiem pierādījumiem, tostarp Atzinumu.

Trešā persona ir ievērojusi visas normatīvo aktu prasības par ražošanas procesa organizēšanu un darbību, kā arī veikusi visas darbības, lai darba drošības normas tiktu ievērotas ražošanas procesā. Tiesa, izspriežot lietu, pareizi ir secinājusi, ka nelaimes gadījuma cēlonis ir tiešā sakarā ar darba drošības instrukciju neievērošanu.

[7] Lietas izskatīšana tika uzsākta mutvārdu procesā. 2015.gada 11.jūnijā notika atklāta tiesas sēde, kurā piedalījās pieteicēja /pers. D/ pārstāvis zvērināts advokāts Valdis Krams un atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Valsts darba inspekcijas pārstāve Benita Krasovska.

Lietas izskatīšana pabeigta rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[8] Pārbaudījusi lietā iesniegtos pierādījumus un izvērtējusi apelācijas sūdzībā minētos argumentus, Administratīvā apgabaltiesa secina, ka apelācijas sūdzība ir nepamatota un pieteikums ir noraidāms.

[9] Apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa ir pareizi konstatējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus, pareizi atspoguļojusi novērtējumu lietā konstatētajiem faktiem un spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pietiekams. Tādēļ Administratīvā apgabaltiesa atbilstoši Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturtajai daļai pievienojas pirmās instances spriedumā izteiktajai motivācijai (*sk. šī sprieduma 4.punktu, izņemot daļā par 4.4.apakšpunktā minēto*) un to atkārtoti nenorāda.

[10] Pārbaudījusi apelācijas sūdzībā ietvertos argumentus, apgabaltiesa atzīst, ka tiesa visaptveroši pārbaudījusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus un nonākusi pie pareiziem secinājumiem, kas ir pilnīgi un pietiekami. Apgabaltiesa nekonstatē tādus faktus, kuriem tiesa jau nav sniegusi savu novērtējumu.

Ja apelācijas instances tiesa, izskatot lietu, ir nonākusi pie tiem pašiem secinājumiem, kurus jau iepriekš izdarījusi un uzrakstījusi pirmās instances tiesa, apelācijas instances tiesai nav atkārtoti jāraksta tie paši argumenti. Tā vietā var dot atsauci uz pirmās instances tiesas sprieduma motīvu daļu. Šāda nostādne atbilst procesuālās ekonomijas principam – ir lieki vēlreiz rakstīt to, kas jau ir uzrakstīts (*sk. Augstākās tiesas 2012.gada 13.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-100/2012 9.punktu; 2012.gada 12.novembra sprieduma lietā Nr.SKA-870/2012 14.punktu, 2012.gada 21.decembra sprieduma lietā Nr.SKA-690/2012 7.punkts*). Apgabaltiesa pati izvēlas, kā strukturēt sprieduma motīvu daļu – visus argumentus rakstīt patstāvīgi vai daļēji vai pilnīgi atsaukties uz pirmās instances tiesas sprieduma motīvu daļu. Turklāt, tā kā apelācijas sūdzība tiek iesniegta par pirmās instances tiesas spriedumu un tajā ietverami argumenti pret to, apgabaltiesai ir pienākums atbildēt uz apelācijas sūdzības būtiskajiem argumentiem, tātad sniegt papildu argumentāciju. Taču, kā atzīts Augstākās tiesas judikatūrā, tiesai nav pienākums detalizēti atrunāt jebkuru argumentu. Tiesai ir atļauts izvērtēt argumentus, kurus tā uzskata par nozīmīgiem no tiesību viedokļa (*sk., piemēram, Senāta 2010.gada 11.marta sprieduma lietā Nr.SKA-66/2010 14.punktu; 2012.gada 21.februāra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr.SKA-186/2012 10.punktu, 2012.gada 21.decembra sprieduma lietā Nr.SKA-690/2012 7.punktu*).

[11] Darba likuma 50.panta pirmā daļa noteic, ka darbiniekam ir pienākums veikt darbu ar tādu rūpību, kāda atbilstoši darba raksturam un darba veikšanai nepieciešamajām darbinieka spējām un piemērotībai būtu taisnīgi no viņa sagaidāma.

Darba aizsardzības likuma 17.pants noteic, ka nodarbinātajam darba aizsardzības jomā ir rūpēties par savu drošību un veselību un to personu drošību un veselību, kuras ietekmē vai var ietekmēt nodarbinātā darbs (1.punkts) un lietot darba aprīkojumu, bīstamas vielas, transportu un citus ražošanas līdzekļus saskaņā ar normatīvajos aktos noteikto dokumentāciju (2.punktus).

Ministru kabineta 2003.gada 17.jūnija noteikumu Nr.323 „Noteikumi par apmācību darba aizsardzības jautājumos" 21.punkts (*noteikumi bija spēkā līdz 2010.gada 1.oktobrim, kad tos nomainīja Ministru kabineta 2010.gada 10.augusta noteikumi Nr.749 „Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos", kuru 29.punkts ietver identisku regulējumu*) noteic, ka nodarbināto ievadapmācību (ievadinstruktāžu) un apmācību (instruktāžu) darba vietā darba devējs reģistrē attiecīgos dokumentos. Nodarbināto apmācību (instruktāžu) apliecinošo dokumentāciju darba devējs glabā 45 gadus, pēc tam likumā noteiktajā kārtībā to nodod arhīvā. Noteikumu 3.pielikumā norādīts reģistrācijas dokumenta paraugs par darba aizsardzības instruktāžu darba vietā.

[12] Pieteicējs apšaubīja ierakstu darba aizsardzības instruktāžas žurnālā ticamību un lietā esošo kopiju atbilstību oriģinālam.

Apgabaltiesa ieguva darba aizsardzības instruktāžas žurnāla oriģinālu (*lietas 2.sējuma 171.lapa*). Lietā esošā kopija atbilst oriģinālam. Trešās personas darbinieki ir identificēti, ir norādīta to profesija, amats, instruēšanas tēma, amatpersona, kas veikusi instruktāžu. Par instruēšanu parakstījies gan instruējamais, gan arī persona, kas apmācījusi. Apstāklis, ka instruēšanas tēma un tās pamatojums norādīta ielīmes veidā, datorrakstā norādot instrukciju numurus, neliecina par to, ka instruēšana nav notikusi vai ka ielīme ar instrukciju numuriem ielīmēta vēlāk. Kā redzams, žurnāls šādā veidā aizpildīts kopš pirmajiem ierakstiem 2007.gadā. Arī tad instruēšanas tēma norādīta ielīmes veidā. Visas uz konkrēto profesiju darbiniekiem attiecināmās instrukcijas ir vienādas, tālab ielīmes satur vienādu informāciju (instrukciju numuri ir analogi). Šāds tehniskiem

palīglīdzekļiem aizpildīts žurnāls pats par sevi neliecina, ka instruēšana nav notikusi. Turklāt pats pieteicējs nevienā procesuālajā dokumentā nav norādījis, ka viņš nav bijis instruēts par darba drošību, tostarp nav ticis iepazīstināts ar darba drošības instrukciju Nr.DDI 0.01-02. Arī /pers. G/, nopratināts apgabaltiesas sēdē, apliecināja, ka darba drošības instruktāžas prasības bija stingras. Katru mēnesi mehāniķis veica instruktāžu, vienu reizi gadā notika mazs eksāmens (*lietas 1.sējuma 238.-239.lapa*)

[13] Tāpat konkrētajā lietā nav nozīmes pieteicēja apsvērumiem par /pers. J/ vainu nelaimes gadījumā. Ja arī /pers. J/ būtu pieļāvis darba drošības pārkāpumus, tas nemazina paša pieteicēja atbildību par notikušo.

Pieteicējs apelācijas sūdzībā norāda, ka /pers. J/ bija jāpilda signalizētāja pienākumi, taču viņš to nedarīja, jo nedeva komandu apturēt celtni brīdī, kad viņš vairs neredzēja un nedzirdēja pieteicēju. Sākotnējos paskaidrojumos, kas sniegti neilgi pēc notikuma (*lietas 2.sējuma 116.-117.lapa*), pieteicējs norāda, ka bija devis /pers. J/ komandu, lai viņš pieprasa /pers. G/ apturēt celtņa darbību un paceļ, un nolaiž krāsni, kas arī tika izdarīts. Tobrīd /pers. J/ bija pieteicēja tiešā redzamības zonā. Savukārt līdz negadījuma brīdim pieteicējs citas komandas /pers. J/ ne pa rāciju, ne zīmēm vairs nedeva. Tā kā pieteicējs nevarēja noteikt defekta cēloni, nolēma uzkāpt uz celiņa ratiņiem. Piegāja spraugā starp elektrības sadales skapjiem un uzkāpa uz ratiņu sliedes sijas. Tajā brīdī ratiņi bija nekustīgi apmēram 2-2,5 m attālumā no pieteicēja. Pieteicējs ar seju atradās pret ratiņiem un kājas atradās uz sijas vienā pusē sliedei. Tajā brīdī ratiņi negaidīti uzsāka kustību virzienā uz pieteicēju. Lai izvairītos no saskarsmes ar ratiņiem, pieteicējs nolēca no sijas uz celtņa tiltu. Lai noturētu līdzsvaru, pieteicējs ar labo roku pieķērās pie sliedes un tajā brīdī ratiņu ritenis skāra plaukstu. Tikai pēc tam pieteicējs pa rāciju pateica /pers. J/, lai aptur celtņa darbību.

No /pers. J/ liecībām apgabaltiesas sēdē konstatējams, ka /pers. J/ vispār nebija rācijas, bet pieteicējs par to nezināja. Turklāt atbilstoši /pers. J/ liecībām viņš par to pieteicēju nebija informējis (*lietas 1.sējuma 235.-236.lapa*). No minētā secināms, ka /pers. J/ rīkojās paviršī. Turklāt apgabaltiesa piekrīt arī pieteicējam, ka trešā persona ir atbildīga par to, ka nav nodrošinājusi visiem darbiniekiem rācijas, kas darbojas un ir izmantojamas saziņai.

Vienlaikus tas nemaina faktu, ka pieteicējam nebija tiesību uzkāpt uz celiņa ratiņiem, celtnim esot darbībā. Kā redzams no vispārējās darba drošības instrukcijas visiem uzņēmumā strādājošajiem Nr.DD0.01-02 4.4.apakšpunkta (*lietas 2.sējuma 23.lapa*), cehos darbinieki drīkst pārvietoties tikai pa norādītām vietām. Un šķērsot kādas iekārtas vai mehānismu daļas drīkst tikai vietās, kur uzbūvētas stacionāras pārejas. Turklāt darbiniekiem ir jāuzmanās no celtņu, ratiņu, transporta līdzekļu un citu mehānismu kustības un obligāti jāieklausās to skaņas signālos. Kā redzams no paša pieteicēja paskaidrojumiem un negadījuma vietas shēmas un nelaimes gadījuma vietas fotogrāfijām (*lietas 2.sējuma 122.-124.lapa*), pieteicējs bija uzkāpis uz ratiņu sliedes sijas, ratiņiem esot kustībā. Turklāt pieteicējs arī nebija pārliecinājies par to, ka darbinieks, kas turpina vadīt pildceltni, ir informēts par pieteicēja plānotajām darbībām. Tieši pretēji – pats pieteicējs norāda, ka viņš neinformēja /pers. J/, kas bija izvēlēts saziņai ar operatoru /pers. G/, par to, ka viņš plāno uzkāpt uz ratiņu sliedes.

[14] Pieteicēja atbildību par notikušo nemazina arī /pers. G/ rīcība nelaimes gadījuma brīdī. Aktā par nelaimes gadījumu konstatēts arī /pers. G/ darba drošības instrukcijas pieļauts pārkāpums (*lietas 1.sējuma 39.lapa*). /pers. G/ aktu nav apstrīdējis. Tātad viņš ir atzinis pārkāpumu, darbinot pildceltņa mehānismus, pirms tam nepārliecinoties par to, vai uz pildceltņa ārpus kabīnes neatrodas cilvēki. Kā redzams no /pers. G/ liecībām, /pers. G/ apzinājās, ka nekādā veidā nevarēja ar pieteicēja sazināties, viņš zināja par to, ka pieteicējs uzkāpj celtnī, taču celtņa darbību neapturēja (*lietas 1.sējuma 238.lapas otra puse*). Tiktāl ir konstatējama /pers. G/ atbildība. Taču tas nemaina pieteicēja atbildību, jo pieteicējs pats izvēlējās uzkāpt uz kustīgas iekārtas sliedēm, turklāt nepārliecinoties par to, vai pildceltņa operators saņems signālu par to, kad ir jāapstādina pildceltņa darbība.

[15] Papildus minētajam apgabaltiesa norāda, ka pieteicējs nav ievērojis arī martena ceha 6.kategorijas remontatslēdznieka darba pienākuma apraksta 2.04. un 2.09.apakšpunktā norādītos pienākumus veikt mehāniskās iekārtas apskates un novērst iekārtas bojājumus, par to iepriekš paziņojot brigādes vecākajam meistaram, un darba procesā stingri ievērot darba drošības, darba aizsardzības, un citas darba kārtības noteikumu prasības (*lietas 1.sējuma 70.lapas otra puse*). Arī ar šīm prasībām pieteicējs ir iepazinies, to pieteicējs apliecinājis ar savu parakstu (*lietas 1.sējuma 72.lapa*). Taču pretēji darba pienākumu aprakstā norādītajam pieteicējs nebija informējis brigādes vecāko meistaru par to, ka iekārtai ir bojājumi un pieteicējs plāno veikt apskati.

Šis fakts pārsūdzētajā lēmumā nav konstatēts un neveido pieteicējam nelabvēlīgā lēmuma pamatojumu. Taču tas cita starpā norāda uz to, ka pieteicējs, būdams ilgstošs AS „Liepājas metalurgs" remontatslēdznieks, kas zināja savus darba pienākumus, apzināti atteicās tos ievērot, kā rezultātā notika nelaimes gadījums.

[16] Apgabaltiesa pretēji pieteicējam nesaskata procesuālus pārkāpumus nelaimes gadījuma izmeklēšanā.

Apgabaltiesai nav saprotama norāde par to, kādu ietekmi uz izskatāmās lietas rezultātu radītu tas, ja notikuma vieta līdz nelaimes gadījuma izmeklēšanas sākumam būtu saglabāta neskarta. Lietas faktiskie apstākļi tika noskaidroti, uz vietas dabā apskatot pildceltņa siju un ratiņu sliedes, kopsakarā ar pieteicēja un citu nelaimes gadījumā iesaistīto personu (tostarp /pers. J/ un /pers. G/) paskaidrojumiem izstrādājot negadījuma vietas shēmu un secinot, ka nelaimes gadījuma cēlonis ir pieteicēja un /pers. G/ pieļauts darba drošības instrukciju pārkāpums. Tālab apgabaltiesai nav šaubu par to, ka iestāde vispusīgi, pilnīgi un objektīvi ir pārbaudījusi lietā iegūtos pierādījumus. Iestāde pārbaudīja trešās personas darba drošības prasības un to ievērošanu, ieguva darba drošības instrukcijas un darbinieku darba pienākumu aprakstus. To apgabaltiesas sēdē

apliecināja arī inspekcijas amatpersona Aivars Jaunzemis, kas izmeklēja pieteicēja nelaimes gadījumu (*lietas 2.sējuma 166.lapas otra puse*). Turklāt, kā liecināja A.Jaunzemis, inspekcija, lai pārliecinātos par darba drošības instruktāžu, pārbauda tikai oriģinālus, kā tas noticis arī konkrētajā gadījumā. A.Jaunzemis pie darba aizsardzības daļas vadītāja iepazinās ar oriģināliem un izkopēja nepieciešamās ziņas, apliecinot trešās personas dokumentācijas kopiju atbilstību oriģināliem (*lietas 2.sējuma 161.lapas otra puse*).

Apgabaltiesa arī nekonstatē ietekmi uz izskatāmās lietas rezultātu tādēļ, ka, pieteicējaprāt, amatpersona, kas izstrādāja nelaimes gadījuma shēmu, varētu būt nekompetenta. Negadījuma shēma (*lietas 2.sējuma 122.lapa*), kā to norāda arī iestāde, ir izstrādāta, lai shematiski atainotu nelaimes gadījumu. Taču shēma pati par sevi nekalpo par pierādījumu, lai atzītu pieteicēja atbildību nelaimes gadījuma izraisīšanā.

[17] Apgabaltiesa nepiekrīt pieteicējam, ka inspekcija nav vērtējusi trešās personas rīcību. Trešās personas atbildība ir nodrošināt drošu darba vidi un apmācīt darbiniekus darba drošības un aizsardzības jautājumos.

Darba devēja pienākums nodrošināt darba kārtību primāri izriet no Darba likuma 54.panta un 55.panta. Savukārt no Darba aizsardzības likuma izriet darba devēja pienākums nodrošināt un organizēt arī darba aizsardzību. Darba aizsardzība citstarp tiek organizēta, izveidojot darba aizsardzības organizatorisko struktūrvienību, kas nodrošina apmācību darba aizsardzības jautājumos. Šādam mērķim darba devējs izstrādā darbinieka amata aprakstu, darbinieka pienākumus un darba drošības instrukcijas, veicot apmācību un iepazīstinot ar drošības prasībām, kā to noteic Ministru kabineta 2003.gada 17.jūnija noteikumi Nr.323 „Noteikumi par apmācību darba aizsardzības jautājumos" (un arī vēlākie Ministru kabineta 2010.gada 10.augusta noteikumi Nr.749 „Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos").

Konkrētajā gadījumā inspekcija pārliecinājās par to, ka trešā persona bija izstrādājusi ne tikai remontatslēdznieka amata aprakstu (*lietas 2.sējuma 142.-143.lapa*), bet arī darba drošības instrukcijas, kas attiecināmas uz visiem uzņēmumā strādājošajiem (*lietas 2.sējuma 20.-32.lapa*), darbu veikšanai pie specifiskiem mehānismiem (*lietas 2.sējuma 33.-47.lapa*), darba drošībai tieši remontatslēdzniekam (*lietas 2.sējuma 48.-58.lapa*) u.c. Turklāt pieteicējs ar darba drošības aizsardzības prasībām ir iepazīstināts.

Valsts darba inspekcijas secinājumi tiešā veidā neatspoguļo iestādes novērtējumu trešās personas kā darba devēja rīcībai, lai novērstu šādu nelaimes gadījumu. Inspekcijas konstatējums par to, ka nelaimes gadījuma cēlonis ir paša pieteicēja rīcība, ir pakārtots pārbaudītajiem lietas materiāliem, tostarp dokumentiem, kas konkrētajā lietā apliecina darba aizsardzības prasību ievērošanu AS „Liepājas metalurgs".

[18] Apgabaltiesa nesniedz izvērstu novērtējumu pārējiem pieteicēja argumentiem par to, ka tiesa nav noskaidrojusi apstākļus, kas saistīti ar ratiņu kustību un pildceltņa tehnisko stāvokli.

Kā redzams no visiem lietā pārbaudītajiem pierādījumiem to kopsakarā, tostarp pieteicēja paskaidrojumiem un liecinieku /pers. J/ un /pers. G/ liecībām abu instanču tiesas sēdēs, ratiņi kustējās, jo /pers. G/ turpināja darbināt pildceltni. Pieteicējs par to bija informēts. Tālab nav šaubu, ka pildceltņa darbība nenotika nenoskaidrotu apstākļu rezultātā. Turklāt arī tad, ja tiesa konstatētu pildceltņa tehniskā stāvokļa neatbilstību, kas liedza tā ekspluatāciju, tas nemaina to, ka pieteicējs pats uzkāpa uz celtņa ratiņu sliedes un apzinājās, ka celtņa darbība nav apturēta.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

noraidīt /pers. D/ pieteikumu par Valsts darba inspekcijas 2012.gada 9.marta lēmuma Nr.04/270 (325,339)-01-03/675 atcelšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente L.Paegļkalna

Tiesnesis K.Berķis

Tiesnese L.Konošonoka